

OMUHANÙZI Enshokolezi

Ecigabi cirhanzi c'eci citabu ciderhwa: «Ebinwa by'Omuanûzi». Omu cihebrianya Omuanûzi aderhwa Koheleti. Koheleti kwo kuderha: omuntu ohanûla omu ndêko. Omuanûzi anaciderhe «Mwâna wa Daudi Mwâmi w'e Yeruzalem». Kwo binali, owayandikaga eci citabu arhali Salomoni, ci wundi muntu waderhaga mpu Salomoni ye waciyandikaga. Owayandikaga eci citabu alonzagya engerêrezo zâge zifungirwe n'omuntu mukengwa bwenêne. Eci citabu cirharhondekanya bwinja ebinwa. Cinakavanga engerêrezo n'okugalukagaluka omu binwa byashambîrwe mîra. «Busha buno, ngasi kantu koshi kabà ka busha» (1, 2; 12, 8). Akalamo k'omuntu ebà ntondekanye y'ebijiro bya ngasi lubero birhagwêrhi nda na mugongo (3, 1-11). Akalamo kahwêra omu malibuko g'omu bushosi (12, 1-7). Obuzinda bw'omuntu kuli kufà. Boshi kufà banafè (3, 14-20). Idôso ly'ecitabu c'Omuanûzi lyo na liguma n'idôso lya Ayubu. Ishuzo ly'Omuhahûzi lidesire mpu: «Okuli kurhahemberwa hano igulu». Ayubu n'omuanûzi bo baguma bulya omuanûzi ali muntu orhagwêrhe malibuko. Arhalonza okushambâla ebiyêrekîre amalibuko aka Ayubu walibuzibagwa bwenêne. Omuanûzi abona kwône oku amasîma ga hano igulu gabà ga busha. Acîrhûliriza n'obushagaluke busungunu bw'akalamo ka hano igulu (3, 12-

13; 8, 15; 9, 7-9). Omuhanûzi ali muntu wa buyêmêre, cikwône orhadêkereza murhima kulya kubà akalamo k'abantu karhegekwa na Nyamuzinda. Omuhanûzi ayêméra okurhahêka Nyamuzinda lubanja (3, 11-14; 7, 13). Okushimba amarhegeko ga Nnâmahanga n'okumukenga kuli kwa bulagîrire bulya Ye yishi byoshi. Ecitabu c'Omuhanûzi ciyêrekana okujà enyanya kw'enyigîrizo z'idini, cirhuyigîriza oku kurhegesirwe okuyâka akalamo k'oburhogoz ka hano igulu. Obugale burhankalêrha akalamo kinjà kw'okuli.

EBIRIMWO

1. Ecigabi cirhanzi: Akalamo ka Salomoni: cigabi 1, 1—2, 26
2. Ecigabi ca kabirhi: Okufà n'omulala: c. 3, 1-16
3. Ecigabi ca kasharhu: Amahano ga ngasi lubero: c. 7, 1—12, 14

¹ Emyanzi y'Omuhanûzi Koheleti, mwene Daudi, mwâmi w'e Yeruzalemu.

Ecigabi cirhanzi Enshula-mwanzi

² Busha-busha, gwârhi omuhanûzi Koheleti, busha bwenêne. Byoshi bunabà busha.

³ Bunguke buci omuntu akûla omu kurhama arhama hano ïdako ly'izûba?

⁴ Abarhanzi banagende, abandi bayishe, erhi n'igulu ho linayôsire liri.

⁵ Onabone izûba linyonyôke, izûba lizike, obone ligende lihike, lijinyonyôkera emunda lyajâga.

⁶ Empûsi onabone erhenge njir'îdako eyêrekere njira-nyanya, obone erhangibinduluka, kandi ehârhûle.

⁷ Enyîshi zoshi ebwa nyanja zija n'enyanja erhanayunjule, n'enyîshi zirhahwa zirhabululira emunda zâhwêra.

⁸ Ntâco cirharhamya. Ntâye wakaderha mpu aga masù garhabonaga obu, nîsi erhi mpu aga marhwiri garhasag'iyumva gasîme!

⁹ Okwàli kwo kwanabà, n'okwabîre kwacibà; na ntà kantu kahyâhya hanôla îdako ly'izûba.

¹⁰ Nka kula akantu baderhire, mpu: «lâba! mpu kahyâhya aka!» Okwôla kukola kubîre omu gandi mango.

¹¹ Ci bulya kwône ntâye ocikengîre ebya mîra; ciru n'enyma, ntâye wakengêra omu nsiku zâyisha.

Akalamo ka Salomoni

¹² Niono Koheleti*, nali mwâmi w'Israheli, aha Yeruzalemu.

¹³ Najîre aho nalongereza n'oburhimanya ebi-jirwa banola îdako ly'izûba byoshi. Wâni sho, bushanja bubî Nyamuzinda ahîre abantu.

¹⁴ Nasingirîze ebijirwa hanôla îdako ly'izûba: kâli byoshi kubà kurhebwa kunabâ kubiva empûsi!

¹⁵ Ehiri hiniole hirhankaba hilongêdu, ehirha-hali hirhankaganjirwa omu bindi.

* ^{1:12 1, 12} Niono «Muhanûzi», kuli kuderha olya mwandisi wayandikaga ecigabi cinene c'ecîra citabu, cidesirwe oku mpu ye mwâmi Salomoni, mwâmi w'Israheli, kulya kubà ye wali muntu w'obukengêre bunji.

¹⁶ Nacîderhêza niene obwo: nti oburhimanya ngwêrhe burhali bunyi, nti burhalusire abantangaga aha Yeruzalemu boshi. Nalolêrize oburhimanya bwoshi n'obumanye bwoshi.

¹⁷ Naciyigîrize oburhimanya nayîga n'ebiyigwa, nashanga oku isirhe na buhwinja. Nayumwa oku ciru n'okwo, gali mango gafire busha.

¹⁸ Burhimanya bunji, mutula munji, obumanye oku buli bunji kwo bunarhamya.

2

¹ Naderha obwo: nti nkola narhangirerêza n'ebinuna: lâba iragi! nakwo kurhebwa.

² Amasheka, nti: isirhe! Ebinuna nti cirigi cic?

³ Nalonza okugereka omubiri gwâni omu ndalwè, n'omurhima nagubêza omu burhimanya; nalonza okucishwekera oku isirhe, nti nyumwe obununu abantu bayumva, n'ebi bajira omu buzîne bwâbo banôla idako ly'izûba.

⁴ Najà omu by'obukulu, nayûbaka enyumpa nènènè, nahinga ishwa ly'emizâbîbu.

⁵ Njira amasâne n'emirhi y'amalehe, ntà mulehe ntahiragamwo.

⁶ Nasîka ebiyanja by'amîshi nti nkazidômereramwo amasâne.

⁷ Nabona nashîgwa n'abashizi, nashîgwa n'abajanyere. Naluza abantu, naluza n'ebintu, enkafu n'ebibuzi, kulya kurhasagiboneka bundi aha Yeruzalemu.

⁸ Nalundûla ensaranga n'amasholo, nayûbaka ecibîkiro c'abâmi naluza n'ebihugo; najâho nalâlika abimbiza b'abalume n'ab'abakazi,

ebi abantu balimbamwo byoshî, nabumba amasanduku n'amasanduku.

⁹ Nagala narhaluka abantangaga aha Yeruzalem, erhi nangwêrhage n'obushinganyanya obwo*.

¹⁰ Eb'isù lisîma byoshi nalihâbyo, ngasi hinunu omurhima gusîma hyoshi, ntâhyo naguyîmire, omukolo gwâni gwoshi nayumva gunansimîsize, kwabâ kwo na kwâni omu mirimo yoshi.

¹¹ Nagerêreza ebiyêrekîre emikolo amaboko gâni gakola, n'ebiyêrekîre okurhama narhamire, nti kwoshi kwamabà kurhebwa, nti na ntà bunguke bubà hanôla igulu.

¹² Nadôsa emirhima oku biyêrekîre oburhimanya, obuhwinja n'isirhe. Ka ndolage! owayîma omu bya mwâmi bici ajira? Bici byajizirwe!.

¹³ Mbwînage nêci oku oburhimanya bwo bukulu oku isirhe, n'omûshi gwo mukulu aha budufu:

¹⁴ Omurhimanya anabone aha agera, oku omusirhe ajà atunduza. Kubâge! Ci kwône mmanyire oku bombi obuzinda bwâbo buli buguma.

¹⁵ Naderha obwo, nti oku omusirhe ayishibà kwo n'omurhimanya ayishibà, akabà ntyo,

* **2:9 2, 9** Oku biyêrekîre obugale bwa mwâmi Salomini, lolà muli 1 Bâm 10, 14-25; 2 Nga 9, 13-28; oku biyêrekîre obushinganyanya bwâge, oole muli 1 Bâm 3—4. 2, 12: Akabà kwo binali oburhimanya n'obwenge bijira amakwânane manji, ago makwânane galî ga busha bulya abandi bantu banagashereze, bulya oburhimanya n'obwenge byoshi kuhwa byanâcihwe.

oburhimanya buligi bwa cici? Naderha obwo nti nakwo kunali kurhebwa.

¹⁶ Bulyâla ntâye okengérwa kasanzi, ôli omurhimanya, ôli omusirhe; erhi ensiku zinalondana nka kanga, erhi bamânayibagira bombi na bombi; omurhimanya kufà anafà aka omusirhe.

¹⁷ Akalamo ntakakwirirwa, bulyâla okubà hanôla igulu ntà kusîma; byoshi kuli kurhebwa, ganali mango gafire busha.

¹⁸ Ntasîma bankwîrize omukolo nakozire hanôla igulu, omukolo ndekîre omwâna wayishiyîma omu byâni.

¹⁹ Câba mushâna, ndi omanyire erhi ayishibà murhimanya erhi musirhe? Ye wanayishiyîma omu mirimo yâni yoshi, muli ebîra byajàgamwo entûbano n'oburhimanya bw'obuzîne bwâni bwoshi. Nanga kuli kurhebwa kunali kuhaba lwoshi.

²⁰ Mpakanyirage okurhama narhamire hano igulu.

²¹ Omuntu wakozire n'oburhimanya, n'obulenga, anayêrekana oku ahashire, ebyâge abisigîre omwôlo!

²² Bunguke buci akûzirage omu kurhama arhamire, omu misî yoshi ajizire, amango acihali?

²³ N'ensiku zâge z'amalibuko, n'okugendêrera akazâgigendêrera ebyâge, n'okurhanya akazâgilâla arhanya? Kurhebwa okwo hacu.

²⁴ Okusîma kw'omuntu, kunali okulya

n'okunywa, n'amango minjà omu mukolo[†]. Kwo nambona nk'ebyo byoshi omu nfune za Nyamuzinda birhenga,

²⁵ bulyâla obugale n'obukenyi Nyamuzinda birhengakwo:

²⁶ oyu alonzize anamuhe okurhimanya, okumanya n'okusîma, anarhume n'omunya-byâha mpu alongeze analundikire oyu Nyamuzinda arhonyize, nanga, okwo kuli kurhebwa ganali mango gafire busha.

3

Olufù

- 1 Ngasi kantu kajira amango gako, habà n'amango g'okukola ngasi kantu kanali ìdako ly'izûba.
- 2 Habà amango g'okuburha n'amango g'okufà; amango g'okurhwêra, n'amango g'okurhwerûla.
- 3 Habà amango g'okuyîrha, n'amango g'okufumya; amango g'okushâba, n'amango g'okuyûbaka.
- 4 Habà amango g'okulaka, n'amango g'okusheka; n'amango g'endûlù n'aga okusâma.
- 5 Habà amango g'okubanda amabâle, n'amango g'okugarhôlogola; amango g'okubagalira, n'ag'okuleka okubagalira.

[†] 2:24 2, 24 Omwandisi arhamanyiri bwinjinjà kurhi akalamo k'omuntu kayishiyôrha enyuma ly'okufà kwâge, na nt yo, arhanka-hashishuza bwinjà.

6 Habà amango g'okulongereza, n'amango
g'okuheza; amango g'okubîka,
n'ag'okukabulira.

7 Habà amango g'okubera, n'amango g'okuhanga;
amango g'okuganîra n'aga okuhulika.

8 Habà amango g'okurhonya, n'amango
g'okushômba;
amango g'entambala n'aga omurhûla.

9 Bici omuntu akolera* ebi akola?

10 Ndwîrhe nalolêreza obulenga Nyamuzinda
aha abantu.

11 Ngasi ehi ajira, hikwânana amango gahyo,
ci kwône omu kulola amango goshi, ebi Nyamuzinda
ajira kurbhengemurhondêro kuhika
ebuzinda, birhumvikana.

12 Nyumvirhage oku obusîme bw'omuntu
mwône bubà omu kununirwa n'omu
kushagaluka amango acihali.

13 Okulya n'okunywa, okucîhà ehisanzi omu
mirimo, eri ngalo ya Nyamuzinda.

14 Manyire oku oburhegesi bwa Nyamuzinda
burhajira mihindûlo. Kala kantu karhajakwo
kandi, n'akalâla karhashôsholwakwo:
Nyamuzinda alonzize abantu bakazimurhînya.

* 3:9 3, 9 Omwigîriza acidôsize bulya gurhi omuntu arhacîhangâna okukola na bici birhuma arhindibuka hano igulu? Omwigîriza ashuzize kuli elyo idôso omu mulongo gwa 10 n'ogukulikire oku Nyamuzinda ye rhegeka byoshi; rhurhakamanya ebibà Nyamuzinda emurhima, bulya rhuli barhôrño bwenêne embere zâge, co cirhumire erhi Nyamuzinda akashobôza omuntu iragi, kukwânîne ashagaluke anakome akagasha.

¹⁵ Ehiri ene, arhali ene erhi hibà; okwayishibà, mîra kwabaga; Nyamuzinda asîma oyu bashimbulwîre.

¹⁶ Kwône ncidwîrhe nasinza hanôla igulu: aha batwîra olubanja, bushungu buhali oku ntebe y'omushinganyanya, cishungu cikuli.

¹⁷ Kwo kuderhaga: nti Nyamuzinda atwa olubanja lw'omushinganyanya, atwe n'olw'ecishungu, bu lyala hali amango g'okujirira byoshi hanôla.

¹⁸ Nashubiderha kandi obwo, nti kwo abantu banali ntyo: kuderha mpu Nyamuzinda yêne abayêrekane oku banali, anamanyîse oku: omuntu oku wâbo muntu cibà ciryanyi kula eciryanyi cinabà.

¹⁹ Nêci obuzinda bw'omuntu n'obw'ecintu bwo na buguma, omuntu anafè n'ecintu cifè bombi buzîne buguma babà bagwêrhe; eci omuntu alushire ecintu ciri ntâco.

²⁰ Bombi haguma banajà; bombi omu budaka barhenga, n'omu budaka bashubira bombi.

²¹ Ndi omanyire erhi omûka gw'abantu gu-nasôkere enyanya, erhi omûka gw'ebintu gu-nayandalire ekuzimu.

²² Niehe mbwîne oku okusîma omuntu akasîma, kunali kusîmîsibwa n'emikolo yâge kwône, bulya kwo analémirwe ntyo. Ndi wayishigimuyêreka ebyayishibà enyuma zâge?

4

Rhugende banga...

¹ Ncidwîrhe nasinza oku abantu barhindibuka hano igulu: lâba emirenge y'abalibuzibwa,

barhanagwêrhi carhûliriza; lâba n'olunda lw'abalibusa abandi, emisî! barhagwêrhi cárhûliriza.

² Co cirhumire ncîsîmira banyakwigendera bacifirîre kulusha abazîne bacirimwo omûka.

³ Na kulusha abo bombi, ye nsimire olya orhaciburhwa, arhanacibona amaligo gakolwa hanôla igulu.

⁴ Mbwîne oku ngasi kucihangâna na ngasi lubanja omuntu ayâzize, bunali bwâgalwa bw'omuntu oku wâbo. Kuli kurhebwa ganali mango gafire busha.

⁵ Omusirhe nderaminwe, anacîrye, gwârhi abaderha, ci kwône,

⁶ aha omuntu akaluha kabirhi n'okuheza amango, akaluhûka liguma lya bulume.

Okubà kahumba

⁷ Ncidwîrhe nabona okundi kurhebwa kubà hanôla igulu:

⁸ Rhuderhe omuntu ôli kahumba: orhajira mwâna arhajira na wâbo: omukolo gwâge gurha-heka, n'amâsù gâge garhajira oku gankagala. Obwôla kwo biri ntyo, ndi ndwîrhage nâkolera nieki mbule bwanacîsîmîsa? Nanga birhali byo; kunali kurhebwa.

⁹ Abà omuntu akabà kahumba, bakabà babirhi, kulya kubà go mango omukolo gugwêrhe obunguke.

¹⁰ Erhi hankajira owakulumba, owâbo anamuzûsa: Ci kwône owakulumba nka ali yêne, arhanagwêrhi càzûsa, yêne oku lwâge:

¹¹ N'abantu bakagwîshira babirhi banayumve idûrhu; ci oli yêne kurhi akabona idûrhu?

¹² Akahumba kanakubwe, ababirhi basêre, n'olukoba lwa migozi isharhu lurhatwîka duba.

¹³ Omurhumba mukenyi na murhimanya ye mukulu aha mwâmi mushosi na muhwinja, orhayishidôsa ihano.

¹⁴ Omurhumba anarhenga omu mugozî ajiyanka oburhegesi, nîsi erhi aburhwe mukenyi omu bwâmi.

¹⁵ Mbwîne oku abâli buno ye barhonyize omurhumba, owa kabirhi, owashamula oburhegesi.

¹⁶ Ayimangîre olubaga lunji-lunji; ntà burhè akabà bacîyûnjuza buzinda! nêci kuli kurhebwa ganali mango gafire busha.

¹⁷ Omanyé igenda lyâwe nka wajà omu ka-Nyamuzinda. Ojè hôfi lyo oyumvîrhiza: enterekêro yo nkulu aha ntûlo y'abasirhe, ciru ak-abà barhamanyiri oku kubî bajizire.

5

¹ Orhakazâgiderha duba-duba, orhanahîraga okahà Nyamuzinda omuhigo duba-duba; bulya Nyamuzinda yo abà emalunga nâwe hano igulu. Kwo kuderha oku orhaluzagya ebinwa:

² Emanja nyinji zo zilêrha ebilôrha n'ebinwa binji bilêrhe okuderha nka musirhe.

³ Erhi wankahà Nyamuzinda omuhigo, onacisêzagye n'okugujira, bulya Nyamuzinda arhasîma abalimwo isirhe: omuhigo wamuhîre onagusêzagye.

⁴ Ciru, ah'omuntu ankahâna omuhigo arhakole, ankaleka bwaguhâna kwo kukulu.

⁵ Orhazigaga akanwa kâwe kakujira mulenzi, orhanajagibwîra malahika wâwe mpu orhakujizire n'oluhiinzo. Cankarhuma wahà Nyamuzinda igwârhiro ly'okukalihira ebinwa byâwe n'ery'okushâba obûbake bw'amaboko gâwe?

⁶ Ebilôrho binji byo bilêrha okurhebwa, n'ebinwa binji bilêrhe okufumwa n'amango. Obwo kwo biri ntyo okazirhînya Nyamuzinda.

Obulenzi

⁷ Irhondo okabona banyaga omukenyi muli cihugo cirebe, obone balyâlyanye banalenganye, orhasômeragwa. Bakubwîra mpu mukulu mulebe, akulirwe n'owundi mukulu, na ntyo na ntyo.

⁸ Bakubwîre mpu binjà bya lubaga birhumire, na mpu mwâmi balwîra.

Amagerha

⁹ Osîma ensaranga, arhabona ezamuyigusa, n'osîma obugale arhajira aha burhenga; kunali kurhebwa okwo nakwo.

¹⁰ Aha ebirugu biluga ho haluga n'abasengezi; na nnabyo cici agwêrhage? Kusîma kwa masù.

¹¹ Ìrò ly'omukozi lirhahimwa kununa, ciru akalya hinyi erhi hinji; ci omugale yêhe obwigusi bwâge burhamuzigira ahunga.

¹² Hali obulenzi mbona buluga hano igulu: obugale nnabwo abîka bumulerhere omuhona.

¹³ Oburhunzi bwahona, bunarhume aherwa n'ebŷâge, aburhe omwâna amango arhacigwêrhi bici.

¹⁴ Aburhagwa bushugunu, ashubibà mushugunu; omukolo gwâge gurhamurhenger-agamwo ehyasigala omu nfunе.

¹⁵ Kuli kulenga bwenêne okubà ye shubiribà mushugunu: bunguke buci akûzirage omu kubà busha akolîre?

¹⁶ N'ensiku zâge zoshi mwo zihwêra omu burhè, omu mutula, omu ntanya, endwâla n'omungo.

¹⁷ Alaga oku mbwîne: okasîma omuntu, akasîma kuli kulya n'okunywa, n'okubona obuluhûkiro omu mukolo akola hano igulu, erhi n'ensiku Nyamuzinda ahâga omuntu zanayisha zâgera, bulâlya kwo omuntu analémirwe ntyo.

¹⁸ N'amango Nyamuzinda ahîre omuntu obugale mpu ahirhire, bulya bugale omuntu anabuyumanyanyagye, abulye, asîme anacîsîme omu mukolo gwâge, bulâlya eri ngalo ya Nyamuzinda.

¹⁹ Lyoki ciru omuntu ankarhangibà nk'ayibagira ensiku z'obuzîne bwâge, amango Nyamuzinda aciyîbagizize omuntu n'ago masîma.

6

¹ Hali obundi buhanya ncibwîne hano igulu, oku irhwe ly'abantu.

² Omuntu Nyamuzinda ahîre okugala, okubîka n'okukengwa: olya orhaganya buligo arhanabulanga. Nyamuzinda amuyêreke arhanamuzigire alya, ci kwône aleke ow'embuga abè ye birya. Kuli kurhebwa okwo, kunali kulibuka bwenêne!

3 Nîsi erhi omuntu waligwêrhe bâna bâge igana n'okulama myâka minji, owanaga likola àli mulamu. Bayumve mpu bamusigîsîze ebyâge abule ciru n'enleshinda abishwamwo! Lyo nkaderhaga nti «ecimomano co cikulu».

4 Arhenge omu mwizimya, anajè omu mwizimya; ci kwône naye izîno lyâge lijirekwo omwizimya.

5 Arhabonaga izûba, arhanabwîni buluhûkiro; omurhanzi arhalushiri owâbo.

6 Ciru ankalamire kabirhi kabirhi myâka ci-humbi, buzira kulya oku byâge, kàli bombi haguma bahwêrîre?

7 Okulya kw'omuntu arhamira, n'enda erhi erhanasîma;

8 Bici omurhimanya alushire omusirhe? Kurhi rhwankaderha oku omukenyi ayishi oku omuntu ayôrha omu bandi?

9 K'ehyaboneka hyo hikulu oku hiri omu nda? Kuli kurhebwa ganali mango gafire busha.

10 Okwarhanziribà bamanyire izîno lyâkwo, banamanyire omuntu ali cici: arhankalwîsa omulushire misî*.

11 Omuntu akaluza ebinwa, analuze n'ebi aciyunjuliza, kucirigi kwa bici okuluza ebinwa?

12 Ndi omanyire ebyankakwânana omuntu ocizîne, ngasi lusiku luja oku nkuba lunakwirhe

* **6:10 6, 10** Mwene omuntu yêne arhankahashirhegeka akalamo kâge, ntà mango amanye ebyâbà irhondo, ebyarhamanya embere z'amango. Co cirhumire kuli kwinjâ mwene omuntu amanye akacîbera irhwe. Ci kwônene aleke Nyamuzinda yêne ajire eby'alonzize. Rhurhegesirwe rhumuyêmêre.

obulenzi, naye anayisha ayonda nka cizunguzungu! Ndi wakamubwîra ebyayishibà bano igulu enyuma zâge?

Ecigabi ca kabiri

7

Enshokolezi

¹ Izîno lyo likulu oku mavurha g'engulo ndârhi; n'olusiku lw'okufà lwo lukulu aha lusiku lw'okuburhwa.

² Aha omuntu ankajà aha balya, ankajà aha balaka, bulya bwo buzinda bwa ngasi muntu, n'omuntu naye anakengêre okwo.

³ Aha omuntu ankasheka ankabà burhè, n'obukali bw'ebusù buyinjiha.

⁴ Omurhimanya anakazigerêreza oguli ebufîre n'omusirhe yêhe akengêrage ahâli amasîma.

⁵ Aha omuntu ankayumvîrhiza olwimbo lw'omusirhe, ankayumvîrhiza ihano ly'omurhimanya.

⁶ Bulyâla olwimbo lw'omusirhe kwo lujira olubî nka nshâli za mishûgi îdako ly'enyungu; kuli kurhebwa.

⁷ N'amasheka ganahwinjagaze omurhimanya, n'amasîma ganahûse omurhima.

Obuhane

⁸ Aha wankabà aha barhondêra akantu wankabà aha kâshwinjwa, omurhima gw'okulinda, gwo mukulu aha bwihâmbi.

⁹ Orhahîra okacîdîribula duba-duba, bulyâla murhima gwa musirhe gubà mwo entanya.

10 Orhaderhaga erhi: cici cirhumire ensiku zàli burhanzi zilusha eziri buno? Kulya kubà eryôla idôso lirhali lya burhimanya.

11 Oburhimanya kwo buyinjiha nka kashambala, abâlî hanôla igulu bwo bukwânana.

12 Bulyâla olwâkiro lw'oburhimanya lwo na lwâkiro lw'ensaranga, n'obunguke bw'obumanye kunali kulya oburhimanya buciza nnabo.

13 Orhangilola omukolo gwa Nyamuzinda: ndî wankagondôla ehi agondesire?

14 Olusiku lw'obusîme, onashagaluke; n'olusiku lw'obuhanya, oole kwône: Nyamuzinda wabijiraga byombi, mpu ly'omuntu alekîbona akantu enyuma zâge yêne*.

15 Omu buzîne bwâni bw'omurhebwa, bàbwîne omushinganyanya afà omu bushinganyanya bwâge, n'enkola-maligo yasigala omu maligo gâyo.

16 Orhabâga mushinganyanya okurhalusire olugero, orhacijiraga murhimanya omu masù g'abandi; cici carhuma wacîlibuza?

17 Orhahîraga okabîha okurhalusire olugero, omanye wankanasiraha; carhuma wafà embere amango gâwe gahike.

18 Kukwânîne omuntu asêze ehi buzira kuleka hira, bulyâla okenga Nyamuzinda, anabihikekwo byombi.

* **7:14 7, 14** Nk'oku biyôsire oku buzindazinda bw'ebindi bigabi (3, 11.22; 6, 12; 8, 7; 9, 12; 10, 14; 11, 5), omuhanûzi akengêzize kulusha oku omuntu arhankamanya ebyayisha, arhankana-hashicibwîra yêne ehi Nyamuzinda alongîze igulu. Ntyo oku omuntu akajira, kuli kuyêméra ebi Nyamuzinda alemire nka kulya yêne alonzagya mpu biyôrhe.

¹⁹ Oburhimanya bunahè omurhimanya emisî elushire eya barhambo ikumi omu lugo luguma.

²⁰ Hanôla igulu harhali omuntu mushinganyanya olya wankakola aminjà buzira kulogorha ciru n'eriguma.

²¹ Obwo kwo biri ntyo, orhahîraga okâyumvirhiza emyanzi minji-minji, wa nkanayumva baderha oku mwambali wâwe akuderhaga buligo.

²² Nâwe wêne omurhima gwâwe gurhahabiri kanga wamâderha abandi kubî!

²³ Ebyo byoshi nabigeziremwo n'oburhimanya, namanya nti nnandi murhimanya, ci kwône bindushire bulî.

²⁴ Akantu kali kandushire bulî, kali emwîna kuli kuli, ndi wankakahika-kwo?

²⁵ Nashubijà aho nacîhangâna nti nongereze oburhimanya haguma n'oluhembo; nti manye oku obubî linali isirhe, n'oku okuhwinjagala kunalî kuhaba.

²⁶ Ka ntabugâna ebirhalusire olufù bululu: omukazi wa! bulyâla omukazi gubà murhego, n'omurhima gwâge kabà keshe, n'amaboko gâge bubà budagulè: orhînya Nyamuzinda ye fuma abakazi, ci enkola-maligo erhafuma.

²⁷ Alaga ebi, mbwîne, Koheleti okudesire, erhi nankabihira haguma byoshi.

²⁸ Ishiriza, nalonzize nalonza, ci ntarhôлага. Mulumé muguma omu cihu mbî, nêci mmubwîne, mukazi muguma muli boshi ntamubwîni.

²⁹ Alaga kwône ebi mbwîne obwo: Nyamuzinda ajizire omuntu mwîrhohye, naye yêne ye

dwîrhage alonza okuhalûla ebihazire!

8

¹ Ndi oli ak'omurhimanya, na ndi badôsa anamanyishuza? Oburhimanya bunarhume omuntu ashagaluka, n'obusù bwâge, bunahinduke n'obwo bwàli bukali.

² Naderha obwo: nti oshimbe irhegeko lya mwâmi erhi ndahiro ya Nyamuzinda erhuma.

³ Orhalirhibaga duba-duba: orhacînanîrizagya omu bwôrhere bubî, bulyâla okwalonzize kwoshi ajira.

⁴ Akanwa ka mwâmi kali kaguma, na ndi wankamubwîra, erhi: «Bici ebyo wajira?»

⁵ Omuntu ojira oku arhegesirwe arhahanya-gala; n'omurhimanya ayôsire amanyire oku hali amango hali n'okutwa olubanja.

⁶ Bulya nêci hali amango hali n'okutûbirwa ngasi kantu katûbirwa olubanja, na ntà muntu oyôrha ama nyire kurhi lwatûbwa.

⁷ Bulya kandi ntà muntu oyishi ebyâbà na ndi wabwîra omuntu hano bibà. Empûsi erhabà ya ndi akaderhaga mpu arhayilika, olusiku n'olufù nabyo birhali bya ndi.

⁸ Amatabâro nago garhalindisibwa, n'obumînya burhaciza nnabwo.

⁹ Ebyo byoshi, mbimanyire, omu kulolêreza ebibà bano igulu, amango omuntu arhegesire owâbo muntu, buhanya bwâge.

¹⁰ Ci kandi mbwînage abaminya bahêkwa ebwa kubishwa, n'abantu banarhenge omu ka Nyamuzinda bajibahera obukenge ekà, kulya kubà bajizire ntyo, kuli kurhebwa!

11 Kulya kubà olusiku batwîraga omuntu ol-ubanja arhali lyo anajuha, abantu nabo banakazibà bayunjwîre iralà ly'okujira okubî.

12 Enkola-maligo enagakole kal'igana enabuli lama. Mmanyire nêci oku banaderhe mpu abarhînya Nyamuzinda banabone iragi kulya kurhînya Nyamuzinda kurhumire.

13 Mmanyire n'oku ntà kusîma kw'omumînya n'okûla ma kwâge kunali kulibuka kwa cizunguzungu, kulya kubà arharhînya Nyamuzinda.

14 Ci kwône binji birhebana hanôla igulu, bulyâla hali abashinga nyanya barhogerwa n'ebiyali bikwânîne ebijiro by'enkola-maligo; hali n'enkola-maligo zibona okwàli kukwânîne ebijiro by'abashinganyanya. Ndesire nti kurhebwa okwo!

Ndà bakolera

15 Niehe okusîma kwo ndesire kukulu, bulya iragi ly'omuntu mwône libà omu kulya, omu kunywa n'omu kucisîmîsa. Ebyo byo bilusa omukolo gwâge e nsiku z'obuzîne Nyamuzinda amuhîre hanôla igulu. Obuzigire

16 Erhi mbà namâcîhangâna okumanya oburhimanya, nalonza okulola bushanja buci omuntu ajira hano igulu. Omanyé oku omuntu arhabona lya mûshi arhabona lya budufu.

17 Mbwînage n'omukolo gwa Nyamuzinda gwoshi: omuntu arhankavulûla omukolo gujirwa hano igulu, gulya gwakubwîriza ecirhuma omuntu arhamma alonza buzira kuhikakwo ehi alonza, n'omurhimanya ciru akacîhamba mpu ayishi ecirhuma, arhankacihiakwo.

9

Ebiyérekîre obuzîne bw'omuntu: Ntakwinja

¹ Bulya nêci narhimanyize kuli ebyo byoshi, nayumva oku abashinganyanya n'abarhimanya n'emikolo yâbo omu nfune za Nyamuzinda babâ. Oli obuzigire, oli enshômbo, ntà ciguma omuntu ayishi n'omu masù gâge, byombi biri birhebanyi.

² Buzinda buguma bagwêrhe boshi: omushinganyanya n'omumînya ocigwêrhe bwinjâ n'orhacigwêrhi bwinjâ, owarherekéra n'orharherekéra; kwo nakuguma. Naye kwo na kwo, omuntu mwinjâ n'omunya-byâha, owacîgasha n'owarhînya kwacîgasha.

³ Kubî okwôla, okubona obuzinda bw'ebijirwa hano igulu byoshi buli buguma kuli boshi n'okubona omurhima gw'omuntu guyunjwîre mababale, n'okubona isirhe libikîrwe abantu amango bacizîne n'e nyumpa amango bamafâ wâni!

⁴ Bulya nêci ôciri omu buzîne erhi analangâlire, n'akabwa kazîne ko kakulu oku ntale efîre.

⁵ Abazîne bamanyire ciru oku kufâ bafâ, abafîre bôhe barhamanyiri cici; barhacigwêrhi luhembo, bulyâla ntâye ocibakengîre.

⁶ Obuzigire bwâbo, enshombo zâbo n'obwâgalwa bwâbo, byoshi byahezire; barhâcishangire ciru n'eriguma oku bikolwa hanôla igulu.

⁷ Kanya, olye ehigati hyâwe n'obusîme onanywe orhwamvu rhwâwe n'omurhima gushongwîre; bulyâla Nyamuzinda mîra ageraga ebijiro byâwe.

8 Okaziyôrha oyambîrhe ebyêru-byêru, n'amavurha garhakalaga oku irhwé lyâwe!

9 Oyanke akalamo n'omukazi ozigîre, ensiku z'obuzîne bw'akalenganè Nyamuzinda akuhîre hanôla igulu, bulyâla kwo walemirwe ensiku onalibukira hanôla igulu.

10 Ngasi bushanja onabwîne wankarhangira, onabukole amango onacizîne, bulyâla ekuzimu wayishijà, erhabà kukola, nîsi erhi kuganja, erhi kumanya erhi kurhimanya.

Obuhanya burhalaliza

11 Nshubirisinza hanôla nshi: abalibisi bakulu, arhali bo bajà mashigwè g'okulibirha, n'abazibuzibu arhali bo balwa. Ntà mugati abarhimanya bajira, na ntà bugale ab'obukengère bajira n'abanya-bumanye ntà burhonyi bajira, bulyâla boshi banarhibukîrwe n'obuhanya.

12 Omuntu arhabà ayishi ensa yâge: kulyâla enfi zigwârhwa omu kêshe kafulike, nîsi erhi ebinyunyi oku murhego, kwo n'omuntu naye agwârhwa n'obuhanya, amango bumurhibukîre buzira kulâliza.

Oburhimanya bw'omukenyi burhakengwa

13 Mbwîne okundi kubî hanôla igulu, nabwîne nka kurhalusire olugero. 9, 10: Kuli kwijnà ensiku z'akalamo kâwe hano igulu ozigeze omu kukazijira aminjà. Bulya amango wâbà wafîre ntâco ciru n'eciguma wakacijira.

14 Hali lugo luguma lusungunu, lurhalimwo bantu banji, Mwâmi muguma muzibu ayisha alurhêra, alugorha analuyûbakira ebinene n'ebinja.

¹⁵ Ci kwône abugânânamwo omukenyi murhimanya, ye wafungiraga olwo lugo n'oburhimanya bwâge. Oyo mukenyi barharhamagimuyibagira!

¹⁶ Kwo kuderhaga nti oburhimanya bwo bukulu aha misî, ci kwône oburhimanya bw'omukenyi barhalonza okubumanya, n'ebinwa byâge barhabiyumvîrhiza.

¹⁷ Ebinwa binjâ by'omurhimanya banabiyumvirhize kulusha okuyâma kw'omwâmi w'abasirhe.

¹⁸ Oburhimanya bwo bukulu aha matumu, ci kwône ishembo liguma linashereze binjâ binji.

10

¹ Enzi zifîre zinashereze enjebe y'amavurha g'amalâshi, isirhe lisungunu linakole kulusha oburhimanya n'olukengwa.

² Omurhimanya bwinjâ ahêka, n'omusirhe agende oluengu.

³ Omusirhe ajè omu mulimbwa kwône: abule irhwe anayêreke abandi oku ali musirhe.

⁴ E erhi mwâmi akakuhêkakwo oburhè, orhahinyagya, bulyâla okurhûza kunarhume omuntu arhalogorha.

⁵ Hali obubî mbwîne hano nshi kulinziribà nka kuhaba kw'omukulu:

⁶ isirhe libè lyo bayîmika, n'abagale bakere-sibwe halya hababonêsa nshonyi.

⁷ Ndwîrhe nabona abajâ bagenda oku nfarasi n'abarhwâli bagende n'amagulu nka bajâ.

⁸ Ohumba omwîna anagugwemwo, n'ohumba olukûta, enjoka enamulume.

⁹ Olengeza amabuye, ganamuyagaze, obeza
enshâli naye hali amango aciyagaza.

¹⁰ Embasha ekatûha, kubula carhyâza
kurhuma, omuntu anayibande n'emisî; ci kwône
obunguke bw'oburhimanya, kuli kuhasha.

¹¹ Enjoka erhi yankaluma omuntu, kubula
cashungurhira kurhuma, burhali bunguke bwa
mushâke.

¹² Akanwa k'abarhimanya binjà kaderha,
akanwa k'omusirhe yêhe ko kanamuheza.

Obugula n'isirhe

¹³ Emyanzi yâge ayirhangira ya bihalârhi, ay-
ishwinje likola isirhe.

¹⁴ Omusirhe ye luza emyanzi: omuntu arhishi
ebyâbà; mbwîraga ndi wankamubwîriza ebyay-
ishibà enyuma zâge?

¹⁵ Omukolo gw'abasirhe gunabashologorhe,
orhamanyiri njira arhankajà omu lugo.

¹⁶ Wamâhera we cihugo mwâmi ali murhumba,
n'abarhambo balegerere ha lya kurhenga sêzi.

¹⁷ Iragi ly'ecihugo omwâmi aburhwa muluzi,
n'abarhambo balye amango gakwânîne, kuderha
mpu babone emisî, ci arhali mpu banywe.

¹⁸ Okubà ntabiruba kunarhume omutungo
gwahonongoka n'okubula cakombêra
kunarhume enyumpa yaloba.

¹⁹ Ci kwône mpu ntâye bahanzize okusheka
nk'ali oku cîbo! mpu amamvu ye mushagalusa!
mpu n'ogwêrhe igerha erhi ntâco arhagwêrhi!

²⁰ Orhahîra okasigira mwâmi enfûlago, ciru
akabà omu nkengêro orhahîra, orhahehêreraga
omugale, ciru akabà omu lwâwe oli, bulyâla

akanyunyi kanahêke emyanzi, n'okubà omwanzi
gujira ebyûbi.

11

¹ Kwêba omugati gwâwe oku mîshi, wazinda erhi washubigurhôla.

² Obegere bantu nda erhi munâni bulyâla orhamanyiri buhanya buci bwakayisha hano igulu.

³ Ebitù bikayunjula nkuba, binayidubulire oku idaho. N'omurhi gukakulumba, njira nyanya erhi njira ïdako gulya murhi ho gunahwêra halya gwahongokeraga.

⁴ Osingiriza empûsi arhamîra, ololêreza ebitù arhasârûla.

⁵ Nka kula orhîshi enjira y'empûsi, orhîshi n'amahwe g'omukazi ôli izîmi, kwo orhakanamanya n'omukolo gwa Nyamuzinda orhegeka byoshi.

⁶ Sêzi oyanke emburho yâwe oyîmire na bijingo orhayôrhaga kwône. Bulyâla muli ebyo byombi, orhamanyiri ciguma cakubêra; akanaba byombi-byombi bihisize haguma omu bwinjà.

Obukulu n'oburhò

⁷ Omûshi guyinjiha, n'amasù gasîma gabone izûba.

⁸ Omuntu akalama myâka minji, akwânîne ayikolêse yoshi, akengêre n'oku ensiku z'omudumbi zabà nyinji; ngasi hyâyishe erhi na kalenganè.

⁹ We mwâna osîme obu ociri musole, onacîshinge ensiku ociri murhò oshimbe enjira omurhima gukuhire, n'enyifinjo amasù

gakuyêresire. Ci kwône omanyé oku muli ebyo byoshi, Nyamuzinda akuhamagala omu lubanja.

¹⁰ Okûle oburhè omu murhima ohêke kuli n'omubiri gwâwe ogurhenzekwo ngasi mababale. Ci kwône obusole n'ensiku z'emviri nyêru, byoshi kunali kurhebwa.

12

¹ Onakazikengêra omulemi wâwe ensiku ociri murhò, oku ensiku mbî zirhaciyisha, n'oku erhaciyisha erya myâka wayishiderha erhi «ntayirikwo eyo».

² Onakazimukengêra oku izûba n'omûshi, omwêzi n'enyenyezi birhacijàmwo omwizimya; n'oku ebitù birhacigaluka n'enkuba yahumbûka.

³ Okazimukengêra olusiku abalanzi b'enyumpa bageramwo omusisi, olusiku abalume bazibuzibu bagombamwo lulya abakazi balekamwo okushwa, bulyâla omûshi gwamâhorha aha kabonezo,

⁴ n'olumvi lukola luyigale emuhanda; amango olwanjikwa lurhacivuga, amango akanyunyi karhacilyogôla, n'amango abimbiza bahulika,

⁵ galya mango abantu barhînya okusôka, banagaliyahagira omu njira. Amango omulehe guyâsa, n'oluzige luyigurhe n'amango omurhi gw'entoborhobo gujakwo ecirhumbwe, galya mango omuntu ajà ebwa nyumpa yâge y'ensiku n'amango. N'abalasi bajinduluke omu muhanda;

⁶ embere ehigozi hy'amarhale hitwîke, embere itara ly'izahabu libereke, embere akabindi kaberekere aha iriba, embere omugozi gw'adôma gutwîkire omu iriba;

⁷ n'e mbêre akatulo kashubire omu idaho nk'oku kanarhengagamwo, n'obuzîne emwa Nyamuzinda wabuhânaga*.

⁸ Busha-busha mâshi, gwârhi Koheleti, byoshi busha!

Okushwinja

⁹ Kurhaderhwa kwôhe oku Koheleti àli murhimanya, ci kandi ayigîrize obumanye; ayanka ahira oku munzâni, agerekanya anakubûla migani minji.

¹⁰ Koheleti àli alonzize okuyandika emyanzi minunu n'okusiriba bwinjâ enkengêro z'okunali.

¹¹ Ebinwa by'abahimanya kwo biri nka kababo, kwo biyôrha nka birhi bigwîke, kulonza obwôloloke bw'obusò bwâge kurhuma lungere abikolêsa.

¹² Kulusha aho, mwâna wâni, oyôrhe omanyire oku okujira ebitabu bubà bushanja burhayunjula, n'oku amasomo manji ganarhamye omubiri.

¹³ Okushwinja emyanzi: byoshi biyumvikîne. Orhînye Nyamuzinda onashimbe amarhegeko gâge, bulya gwo mukolo gwa ngasi muntu.

¹⁴ Kulya kubà ebijiro byoshi, Nyamuzinda anabihêke omu lubanja, na kandi anabone na ngasi hifulike, hibè hinjâ hibè hibî.

* **12:7 12, 7** Ngasi kantu koshi ojira karhenga omu idaho, mwo kananashubire. ci kwône omuntu ajira akantu karharhenga omu idaho. Ako kantu karhengaga emwa Nyamuzinda, yo kananashubire (Lolà 3, 20-21).

BIBLIYA NTAGATIFU OMU MASHI
The Holy Bible in the Shi language of the Democratic Republic of the Congo: Bibliya Ntagatifu omu mashi (Bible with Deuterocanon)

La Sainte Bible en langue shi de la République démocratique du Congo

copyright © 2024 BUKAVU Mashi and other Kivu Languages Bible

Language: Mashi (Shi)

Contributor: BUKAVU Mashi and other Kivu Languages Bible

Bibliya aha nfunе ajage n'emurhima n'omu bijiro

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Jul 2025 from source files dated 2 Jul 2025

32d7d8c6-4f1f-556c-bf3d-9ed771bbfd1e